



Työkalu yksilöllisten opintopolkujen laadunvarmistukseen

versio 9.10.2020

Ohjeita työkalun käyttäjille

Tämä työkalu on osa tukimateriaalia, jonka tarkoituksena on edesauttaa ammatillisen koulutuksen järjestäjien henkilöstöä, etenkin opetus-, ohjaus- ja tukihenkilöstöä, henkilökohtaistamisen ja yksilöllisten opintopolkujen laadunvarmistamisessa. Tukimateriaaleihin kuuluu myös PowerPoint -diat "[Yksilöllisten opintopolkujen laatu ja laadunvarmistaminen](#)". Diat toimivat taustamateriaalina tälle työkalulle sisältäen mm. laadukkaan yksilöllisen opintopolun määritelmän. Tukimateriaalia voi käyttää parhaaksi katsomallaan tavalla ja laajuudessa asianmukaisin lähdemerkinnöin varustettuna. Materiaalia voi käyttää esimerkiksi itsearvioiti- tai perehdytystyökaluna.

Työkalun laadinnan pohjana on käytetty ammatillisen koulutuksen valtakunnallisia opiskelijapalautekysymyksiä (aloituskyselystä ja päättökyselystä), jotka on sijoitettu vasempaan sarakkeeseen. Oikeanpuoleisessa sarakkeessa on täydentäviä, ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kerättyjä käytänteitä. Täydentäväosuus sisältää myös työelämän näkökulmia työelämäpalautekyselystä.

Työkalu kattaa koko yksilöllisen opintopolun (hakeutumisvaihe pois lukien) ja kaikki EQAVET-laatuympyrän* mukaiset laadunvarmistuksen osa-alueet (suunnittelu, toteutus ja seuranta sekä arviointi ja kehittäminen). Yksittäisiin yksilöllisen opintopolun vaiheisiin, kuten työelämässä oppimiseen, on muissa hankkeissa laadittu muistilistoja, kysymyslistoja ja muita tukimateriaaleja**, joita kannattaa hyödyntää arjen laadunvarmistustyössä.

* Ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen laatuympyrä (<https://www.eqavet.eu>).

**esimerkiksi Parasta hankkeissa tuotetut osaamisen arviointioppaat opettajalle, opiskelijalle ja työpaikoille, muistilistat työelämässä oppimiseen opiskelijalle, työpaikkaohjaajalle ja opettajalle sekä työpaikkaohjaajan perehdytyksen tarkistuslista, Arjen Arkki - sivustolta löytyvät materiaalit, kuten HOKSin laatijan ohjaukselliset apukysymykset, HOKSin tarkastamisen ja päivittämisen muistilista.



Työkalu yksilöllisten opintopolkujen laadunvarmistukseen

Suunnittelun toimintani ja varmistan osaamiseni

Toimi näin

Varmistan ajantasaisen ja riittävän osaamiseni* ja huolehdin hyvinvoinnistani.

Toimin oppilaitoksen henkilökohtaistamisen ja yksilöllisten opintopolkujen prosessin ja palveluprosessien, menettelytapojen ja toimintaohjeiden mukaisesti.

Toimin asiakaslähtöisesti ja osaamisperusteisesti.

Ymmärrän oman roolini osana yksilöllisten opintopolkujen suunnittelu- ja toteutusprosessia.

Teen dialogista yhteistyötä keskeisten toimijoiden kanssa.

Tunnen oppilaitoksen laadulliset tavoitteet ja edistän toiminnallani niiden toteutumista.

Tiedän, miten toimitaan tai mistä tai keneltä saan apua ongelmatilanteissa (liittyen esim. opiskelijaan tai työni toteuttamiseen).

* Näitä osaamisia on kuvattu "[Yksilöllisten opintopolkujen laatu ja laadunvarmistaminen](#)" -dioissa (kohta 3. keskeisten toimijoiden osaaminen).



Toteutan ja seuraan

Opiskelijan hyvinvointi ja opiskeluilmapiiri

Toimi näin

- Kohtelen opiskelijoita yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.**
- Varmistan, että opiskelija löytää oppilaitoksen tarjoamat palvelut (esim. opiskeluhuoltopalvelut, terveydenhoito).**
- Varmistan, että opiskelu- ja näyttöympäristöt ovat turvallisia (esimerkiksi tilat, opetus- ja työvälineet, ilmapiiri).**
- Teen yhteistyötä opiskelijan kanssa.**
- Puutun kiusaamiseen, syrjintään ja häirintään, mikäli sellaista huomaan tai sellaisesta kuulen.**
- Varmistan, että opiskelija otetaan mukaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen.**
- Varmistan, että opiskelija tuntee kuuluvansa opiskeluyhteisöön.**
- Teen yhteistyötä opettajien, työpaikkaohjaajien ja muun ohjaus- ja tukihenkilöstön kanssa opiskelijan opintojen suunnittelussa ja järjestämisessä.**

Huomioi myös nämä

- Kohtaan opiskelijan aidosti.
- Varmistan, että opiskeluilmapiiri on innostava ja kannustava.
- Varmistan opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin (sosiaalinen, psyykkinen ja fyysinen) ja motivaation koko opintojen ajan.
- Ohjaan opiskelijaa alan kannalta tärkeissä hyvinvointiin liittyvissä seikoissa.
- Ennaltaehkäisen kiusaamista, syrjintää ja häirintää.
- Rohkaisen opiskelijaa ottamaan välittömästi yhteyttä, mikäli hän havaitsee epäasiallista käytöstä.
- Teen yhteistyötä opiskelijan kotiväen, kuten alaikäisten opiskelijoiden huoltajien, kanssa.



Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)

Toimi näin

Laadin opiskelijalle henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman, joka mahdollistaa opintojen joustavan etenemisen.

Selvitän opiskelijan muualla hankkiman osaamisen.

Huomioin HOKSia laadittaessa opiskelijan aikaisemmat opinnot ja/tai työkokemuksen ja muu osaamisen.

Keskustelen opiskelijan kanssa hänen opiskelunsa jälkeisistä tavoitteistaan ja varmistan, että hän saa riittävästi ohjausta hänen tulevaisuutensa ammatillisiin jatkosuunnitelmiin.

Varmistan, että opiskelija saa riittävästi tietoa opinnoista ja ammattialasta.

Ohjaan opiskelijaa opintojen suunnittelussa hänen tarpeidensa mukaisesti.

Perehdytän opiskelijan hänen opiskelemaansa tutkinnon perusteisiin.

Varmistan sen, että opiskelija saa itse vaikuttaa tutkinnon osien valintoihin.

Varmistan, että oppimisympäristöt ja -tavat soveltuvat opiskelijan opintoihin ja edistävät opiskelijan oppimista.

Varmistan, että opiskelija ymmärtää, miten hänen osaamistaan arvioidaan.

Selvitän yhdessä opiskelijan kanssa, tarvitseeko hän tukea opinnoissaan (ml. osaamisen osoittaminen), esimerkiksi oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden, kieli- tai kulttuuritaustan tai muun syyn vuoksi.

Huomioi myös nämä

Luon avoimen ja luottavaisen ilmapiirin, jossa opiskelija voi kertoa tavoitteistaan, urasuunnitelmistaan ja haaveistaan.

Selvitän ja sovitan yhteen opiskelijan tavoitteita ja tarpeita ja työelämän osaamistarpeita ja odotuksia.

Varmistan, että oppilaitoksen työelämäkumppanit ja etenkin opiskelijan mahdollinen työpaikka ovat tietoisia ammatilliseen koulutukseen liittyvistä mahdollisuuksista.

Varmistan opiskelijan aktiivisen toimijuuden.

Selvitän yhdessä opiskelijan kanssa hänen opiskelunsa lähtökohdat: motivaatio, minäpystyvyys, yhteistyötaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi, opiskeluun, oppimiseen ja urasuunnitteluun tarvittavat tiedot ja taidot sekä työelämätaidot sekä itsearviointi- ja palautteenanto-osaamisen.

Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan hänen omat opiskelu- (ml. itseopiskelu) ja työelämävalmiudet sekä opiskeluun liittyviä vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Varmistan, että opiskelija tietää tutkinnon osien valinnanmahdollisuudet (esim. tutkinnon osa toisesta tutkinnosta, paikallisesti tarjottava tutkinnon osa), osaamisen hankkimisen erilaiset tavat ja ympäristöt sekä niiden yhdistämismahdollisuudet.

Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan hänen elämäntilanteeseensa, oppimistapaansa, opintoihinsa ja tavoitteen saavuttamiseensa soveltuvat oppimisympäristöt ja -tavat.

Varmistan, että opiskelijalla on oikea käsitys ammatista ja työstä, ja että opiskelija on opiskelemaansa tavoitteidensa mukaisella alalla ja koulutuksessa.



Ohjaan ja tuen opiskelijaa tavoitteiden tarkentamisessa ja sujuvissa siirtymissä, esim. osaamisalan vaihdossa.

Ohjaan ja tuen opiskelijaa hänen urapolullaan; työelämässä etenemisessä tai työelämään ja jatko-opintoihin siirtymisessä hänen tarpeidensa mukaisesti.

Varmistan, että opiskelija hankkii vain puuttuvan osaamisen.

Varmistan, että opiskelija ymmärtää HOKSin merkityksen osana yksilöllisiä opintopolkuja, ymmärtää sen sisällön ja tietää milloin ja miten HOKSia päivitetään.

Varmistan, että työpaikkaohjaaja/mentori tietää HOKSiin kirjatut tavoitteet.

Toteutan ja dokumentoin opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen oppilaitoksen menettelytapojen ja toimintaohjeiden mukaisesti.

Varmistan, että dokumentointi HOKSiin tehdään koko opiskelijan opintojen ajan kattavasti.

Varmistan HOKSin tietojen ajantasaisuuden ja oikeellisuuden.

Varmistan, että tiedot siirtyvät HOKSista oikein eHOKSiin ja KOSKI-palveluun.

Suunnittelen yhdessä työelämän edustajan ja opiskelijan kanssa osaamisen hankkimisen työpaikalla.

Varmistan, että koulutus- ja oppisopimusten osapuolet ymmärtävät sopimusten sisällön ja merkityksen.

Varmistan koulutus- ja oppisopimusten oikeellisuuden.

Varmistan, että opiskelija osaa käyttää opiskelun suunnittelussa ja seurannassa tarvittavia järjestelmiä ja palveluja (esim. opintohallintojärjestelmä).

Varmistan, että opiskelija ymmärtää osaamisen hankkimisen, osoittamisen ja arvioinnin prosessin sekä roolinsa prosesseissa.



Osaamisen hankkiminen

Toimi näin

- Varmistan, että sovitut muutokset tulee kirjattua HOKSiin ja seuraan HOKSin toteutumista.**
- Varmistan, että opetustilat, välineet, työpaikat, digitaaliset ja muut oppimisympäristöt edistävät opiskelijan oppimista.**
- Varmistan, että opiskelija tietää mahdollisuuksista ja löytää mahdollisuuksia opiskella työpaikalla.**
- Varmistan, että työpaikkaohjaajalla on riittävä ammattitaito ja ohjausosaaminen.**
- Varmistan, että opiskelija saa riittävästi opetusta ja ohjausta, jotta opinnot etenevät suunnitellusti.**
- Varmistan, että opiskelijan opintoihin sisältyy hänelle tavoitteeksi asetettu määrä itsenäistä opiskelua.**
- Varmistan, että opiskelija saa riittävästi tukea opintojen etenemiseen.**
- Varmistan, että opiskelija saa riittävästi palautetta osaamisen kehittymisestä.**
- Varmistan, että opiskelija saa riittävästi tietoa mahdollisuuksista opiskella ja työskennellä ulkomailla opintojen aikana.**

Huomioi myös nämä

- Varmistan, että työpaikkaohjaaja saa riittävästi tukea opiskelijan ohjaamiseen, osaamisen kehittymisen seurantaan ja palautteen antamiseen.
- Varmistan, että opiskelija hankkii HOKSissa suunnitellun osaamisen.
- Varmistan, että opiskelijalla on riittävät valmiudet, työelämän kanssa yhdessä sovittuihin työtehtäviin, ennen opiskelijan työpaikalle menoa.
- Varmistan, että työtehtävät työpaikalla mahdollistavat opiskelijan tavoitteiden saavuttamisen.
- Keskustelen opiskelijan kanssa työelämäkokemuksista opiskelun aikana.
- Tuen opiskelijan itsearviointitaitojen kehittymistä.
- Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan hänen oma osaamisensa sekä arvioimaan osaamisen kehittymistä.
- Kannustan opiskelijaa hänen oman osaamisensa kehittymisen seurantaan.
- Seuraan opiskelijan osaamisen kehittymistä, opintojen etenemistä ja tuen tarpeita.
- Ohjaan opiskelijan näyttöön osoittamaan osaamisen heti, kun mahdollista.
- Varmistan, että ohjaus ja tuki ovat opiskelijan saavutettavissa ja ne ovat tarkoituksenmukaisin keinoin toteutettuja kaikissa oppimisympäristöissä (työpaikka, oppilaitos, verkko, ulkomaat).
- Ennakoin opiskelijan mahdollista riskiä keskeyttää opinnot.
- Annan opiskelijalle opintojen etenemistä tukevaa palautetta.



Näyttö

osaamisen osoittaminen, arviointi ja todentaminen

Toimi näin

Osallistan opiskelijan näytön suunnitteluun.

Varmistan, että näytön työtehtävät ovat aitoja työelämän käytännön työtehtäviä.

Varmistan, että osaamisen arviointi perustuu tutkinnon perusteisiin ja osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmaan.

Varmistan, että arvioijat eivät ole esteellisiä ja että heillä on riittävä alan ammattitaito, asiantuntemus ja arviointiosaaminen.

Huomioi myös nämä

Suunnittelen työpaikalla järjestettävän näytön yhdessä työpaikan/yrityksen (työelämää edustavan arvioijan) kanssa.

Varmistan ennen näyttöä, että opiskelijalla on edellytykset näyttöön.

Varmistan, että opiskelija ymmärtää, milloin osaamista arvioidaan.

Perehdytän opiskelijan osaamisen osoittamiseen ja arviointiin (mm. arviointikriteerit, mahdollisuudet osaamisen arvioinnin tarkistamiseen ja oikaisuun ja arvosanan korottamiseen).

Varmistan, että työelämää edustava arvioija saa riittävästi perehdytystä opiskelijan osaamisen arviointiin.

Ohjaan ja tuen opiskelijaa tunnistamaan työympäristönsä erilaiset mahdollisuudet osaamisen osoittamiseen.

Varmistan, että näyttöympäristössä voidaan osoittaa tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen ja tarvittaessa mahdollistan osaamisen osoittamisen useammassa näyttöympäristössä.

Selvitän mahdollisuudet, miten useamman tutkinnon osan osaaminen voidaan osoittaa samassa näyttötilanteessa (myös ammatilliset tutkinnon osat ja yhteiset tutkinnon osat tai niiden osa-alueet).

Ennakoin yllättäviä tilanteita ja varaudun niihin, esim. arvioijan sairastumiseen tai siihen, että opiskelija voikin osoittaa enemmän tai suppeampaa osaamista kuin on suunniteltu.

Varmistan, että opiskelijan osaaminen arvioidaan monipuolisesti, kattavasti ja luotettavasti.

Varmistan, että arvioinnin dokumentointi on selkeää, virheetön ja ajantasainen. Varmistan, että opiskelija ymmärtää arvioinnin perustelut.

Annan opiskelijalle mahdollisuuden itsearviointiin.



Vaikuttavuus

Toimi näin

Varmistan, että koulutus parantaa opiskelijan valmiuksia

- **työelämässä toimimiseen, sinne siirtymiseen tai jatko-opintoihin**
- **toimimiseen kestävän kehityksen mukaisesti**
- **yrittäjyyteen.**

Varmistan, että koulutuksen aikana opiskelija saa osaamista ja ammattitaitoa, jota pystyy hyödyntämään.

Huomioi myös nämä

Varmistan, että opiskelija etenee yksilöllisesti opinnoissaan ja saavuttaa tavoitteensa.

Varmistan, että koulutuksen sisältö vastaa työelämän osaamistarpeita.

Varmistan, että sekä opiskelija että työelämän edustajat ovat tyytyväisiä koulutuksen laatuun.

Kannustan opiskelijaa ja työelämän edustajia antamaan palautetta.

Seuraan oppilaitoksen laatutavoitteiden toteutumista.

Arvioin ja kehitän toimintaa

Toimi näin

Arvioin oppilaitoksen laatutavoitteisiin verraten, toteutuuko laadukas henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut. Arvioin ja kehitän omaa ammattitaitoani ja osaamistani.

Käsittelen ja hyödynnän ennakointi-, seuranta-, arviointi- ja tulostietoa sekä asiakaspalautteita oppilaitoksen menettelytapojen mukaisesti koulutusalan ja oman toimintani kehittämiseksi.

Osallistun oppilaitoksen menettelytapojen mukaisesti kehittämistoimien valintaan.

Teen dialogista yhteistyötä keskeisten toimijoiden (kuten opiskelijan, opetus-, ohjaus- ja tukihenkilöstön, työpaikkaohjaajien, työelämää edustavien arvioijien) kanssa toiminnan kehittämiseksi ja laadun parantamiseksi.

Vien kehittämistoimia käytäntöön oppilaitoksen menettelytapojen mukaisesti.